

О.В. Добровольська, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ Й ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Приєднання України до Болонського процесу, інтеграція вітчизняної вищої освіти у європейський простір сприяли впровадженню компетентнісного підходу, що спрямовує освітній процес на формування і розвиток компетентностей. Законом України «Про освіту» (2017) компетентність визначається як «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та/або подальшу навчальну діяльність», мета вищої школи – «здобуття особою високого рівня наукових та/або творчих мистецьких, професійних і загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань». Для реалізації цієї мети необхідними є оновлення змісту освіти та навчальних технологій, освітніх програм і результатів навчання.

Метою даної доповіді є висвітлення деяких аспектів розвитку й оцінювання компетентностей під час реалізації освітньої програми.

Аналіз літературних джерел показав, що на сьогодні теоретичний та практичний рівень розробленості питання щодо формування й оцінювання компетентностей під час реалізації освітньої програми є недостатнім. Вирішенню проблеми педагогічної діагностики, різним аспектам оцінювання досягнень, компетентностей студентів, переосмисленню традиційних методів, способів і форм оцінювання результатів навчання присвячені праці В.М. Галузяка, В.М. Захарченко, М.М. Корди, М.В. Крулехт, М.І. Куліцької, П.Г. Лихацького, В.І. Лугового, О.І. Любінської, Ю.М. Рашкевича, Ж.В. Таланової, І.В. Тельнюк, Г.Г. Шершун та ін. Для розвитку й оцінювання компетентностей під час реалізації освітньої програми пропонується обґрунтувати їх зміст, визначити їх структурні компоненти, критерії та показники їх сформованості, розробити завдання різного рівня складності тощо.

Вважаємо, що дієвим інструментом для розвитку й оцінювання компетентностей студентів під час реалізації освітньої програми можуть стати матриці компетентностей, складені для кожної дисципліни/модуля/теми. Їх доцільно відобразити у робочих

програмах дисциплін, методичних вказівках тощо. Матриці компетентностей сприятимуть розумінню студентами поставленої мети, усвідомленню ними кількості зусиль, необхідних для її досягнення.

Складання матриць компетенцій – справа кропітка та відповідальна, вона вимагає від викладача чіткого розуміння змісту визначених в освітній програмі компетентностей, визначення відповідності їхнього рівня задекларованому рівню освітньої програми. Для кожної дисципліни/модуля/теми слід врахувати структуру (ресурсна база, способи діяльності, мотиваційно-ціннісна складова) та рівень формування компетентності (вступ, навчання, застосування), пов'язати їх з відповідними результатами навчання, причому останні повинні орієнтуватися на найслабшого студента, який заслуговує позитивної оцінки. Викладачу потрібно визначитись, як виразити ті компетентності, яких потрібно набути, таким чином, щоб їх можна було виміряти, оцінити для вказаних результатів навчання. Крім того, потрібно запланувати послідовний розвиток компетентностей по ходу реалізації програми. Під час цієї роботи доцільно чітко визначити підходи до викладання та навчання з метою розвитку визначених компетентностей, означити умови й докази досягнення потрібного результату. Тільки після цього слід приступати до визначення системи оцінювання та розробки різних за типами та складністю завдань.

Оцінювання може бути стандартизованим і спонтанним, з використанням різноманітних оцінювальних засобів. Вагомими засадами оцінювання є справедливість, відповідність можливостям студентів, меті та змісту дисципліни/модуля/теми.

Завдяки оцінюванню викладач може здійснити самоаналіз щодо дієвості обраних методів і технологій, вчасно виявити проблеми студентів і посприяти їх вирішенню. Виконання завдань, що відповідають індивідуальному рівню студентів, допомагає їм зосередитись на вдосконаленні вмінь і навичок, усвідомити, що на результат оцінювання впливають їхні зусилля, сприймати досягнення поставлених цілей як прогрес власного учіння, тим самим підвищуючи мотивацію та впевненість у власних здібностях, успішному подальшому навчанні.

Підсумовуючи викладене, зауважимо, що завдання приведення до європейських стандартів вітчизняних освітніх програм і результатів навчання, розвиток та оцінювання компетентностей майбутніх фахівців є перспективою подальших пошуків і досліджень.